

Stefan cel Mare

Domnia lui Stefan cel Mare, de aproape o jumatate de veac, este cel mai frumos timp din istoria Moldovei. Niciodata tara n-a fost mai intinsa, mai bogata si mai respectata; niciodata faima domnului ei n-a strabatut atat de departe, provocand admiratia prietenilor si a dusmanilor; niciodata nu s-au ridicat atatea lacasuri civile si bisericesti. Evident, nu a fost numai lumina in cei patruzeci si sapte de ani de domnie. Pana sa-si asigure tronul ravnit de atatia, Stefan a trebuit sa faca si compromisuri. La inceputul lui aprilie 1457, intra in Moldova, pe valea Siretului, Stefan feciorul lui Bogdan, cel ucis de catre Petru Aron. Avea cu el o oaste de 6000 de oameni, dati de Vlad Tepes. Cu aceasta oaste a reusit sa razbune moartea parintelui sau si sa-si ia mostenirea. In lupta de la Dolhesti, pe Siret, armata lui Stefan a invins iar Petru Aron a fost silit sa ia calea pribegiei, in Polonia.

Tronul castigat cu sabia trebuia insa intarit. Astfel ca la 4 aprilie 1459 Stefan incheie un tratat cu trimisii regelui polon Cazimir, prin care ii recunostea acestuia suzeranitatea si ii lasa stapanirea asupra Hotinului. In schimb, polonii se angajau sa nu-i permita lui Aron sa se apropie de hotarele Moldovei. Pentru a incerca sa-si recupereze tronul, Aron a trecut in Transilvania. Acesta este motivul pentru care Stefan se decide sa atace cetatea Chilia, aceasta poarta a Moldovei care era in mana ungarilor. Prin cucerirea cetatii, Stefan urmarea nu doar un scop politic (o lovitura data sustinatorilor lui Aron) ci si un scop militar si economic. Chilia era impreuna cu Cetatea Alba cea mai buna aparare impotriva turcilor. Ea reprezenta si un antrepozit comercial de prima mana pentru ca aici se concentrau marfuri romanesti, unguresti, polone si rasaritene, iar vama luata de pe aceste marfuri ar fi constituit un important venit pentru vistieria Moldovei. In 1465 Stefan va reusi sa cucereasca Chilia. Intre timp el reia de la poloni cetatea Hotinului.

Stefan a trebuit, in prima parte a domniei sale, sa plateasca tribut lui Mehmed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului. Primul lucru care se impunea, in campania impotriva turcilor, era scoaterea Munteniei din zona acestora de influenta. Din acest motiv indepartarea din scaun al lui Radu cel Frumos era inevitabila, si Stefan va urmari acest lucru timp de patru ani de zile, din 1470 pana in 1474.

Conflictul a inceput prin pradarea si arderea Brailei, cel mai insemnat port muntean. Ca o replica, turcii au trecut Nistrul in acela an si au pradat orasele din aceasta zona. Actiunea lor de cucerire nu a avut insa succes deoarece Stefan fusese avertizat. Pentru a rezolva problema pe care o avea cu Radu cel Frumos, Stefan a hotarat sa puna in locul acestuia un protejat de-al sau, Basarab cel Batran. Lupta s-a dat langa paraul Vodnau si Stefan a iesit castigator. In schimb, protejatul sau nu a reusit sa pastreze tronul, astfel incat el a fugit din fata lui Radu care s-a intors o luna mai tarziu si a preluat tronul.

In primavara anului 1476, sultanul insusi a pornit din Adrianopol, cu 150000 de soldati, pentru a-l invinge pe acela care sfaramase oastea lui Soliman. In Muntenia, armata lui Basarab s-a aliat si ea cu turcii. Soarta lui Stefan parea pecetluita. Mehmed aducea cu sine si un pretendent la tronul Moldovei, un presupus frate de-al lui Stefan. De acesta data lupta s-a dat la Razboieni, iar sultanul a fost nevoit sa se retraga deoarece nu a reusit sa cucereasca nici una dintre cetatile importante ale Moldovei. Impreuna cu armata ungara (sosita prea tarziu), Stefan a intrat in Muntenia si l-a izgonit

pe Basarab, punandu-l in locul acestuia pe Vlad Tepes (1476). Dupa nici o luna, Basarab s-a intors cu ajutor turcesc si l-a omorat pe Tepes.

In vara anului 1484, Baiazid a reusit sa cucereasca cele doua cetati atat de importante pentru Stefan: Chilia si Cetatea Alba. Din acest moment Moldova putea fi tinuta de turci sub o continua amenintare. Turcii vor ramane aici mai mult de trei veacuri facand sa se simta din ce in ce mai tare stapanirea lor.

Dupa douazeci de ani de lupte, Stefan si-a dat seama ca nu poate sa mai duca singur politica de rezistenta in fata turcilor fara sa-si puna in primejdie tara. In 1492 Moldova platea tribut sultanului Baiazid al II-lea.

In anul 1504 Stefan s-a stins din viata ca urmare a unei vechi rani din tinerețe, rana care nu i s-a vindecat toata viata. Mormantul marelui voievod Stefan cel Mare se afla la manastirea Putna.